

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא קב

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו
ערום עליהן(שמעריים שיתקיים
תורתו) שנאמר (משלי ח) אני
חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

ויתב רב הונא וקאמר:

(1) הלכה כרבי יהושע בן קרחה-

חכמים אסרו לגבות חוב מהגוי לפני יום אידיהן, ששמחה היא לו שנפטר מחובו והולך מודה לע"ז שלו ביום אידם, הישראל עובר על איסור 'לא ישמע על פיך'. ונחלקו האם בכל מלווה בעל פה אם יכול לגבותו, רבנן סוברים שאסור ורבי יהושע בן קרחה מתיר - כדלהלן:

דתינא רבי יהושע בן קרחה אומר מלוה בשטר אין נפרעין מהן, מלוה על פה נפרעין מהן מפני שהוא כמציל מידם.

(2) והלכה כרבי יהודה.

אהדרינהו רב יוסף לאפיה בכ"ס:

בשלמא רבי יהושע בן קרחה, אצטריך -

סלקא דעתך אמינא יחיד ורבים, הלכה כרבים, קמ"ל הלכה כיחיד.

(קושיה) אלא הלכה כר' יהודה, למה לי ?

מחלוקת ואחר כך **סתם** היא, **ומחלוקת** ואח"כ **סתם** הלכה כסתם-

מחלוקת בבבא קמא: לצבוע לו אדום וצבעו שחור, שחור וצבעו אדום, רבי מאיר אומר נותן לו דמי צמרו רבי יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה כו'

וסתם - בבבא מציעא - דתנן כל המשנה ידו על התחתונה וכל החוזר בו ידו על התחתונה.

(תירוץ) ורב הונא אצטריך סלקא דעתך אמינא אין סדר למשנה, וסתם ואחר כך מחלוקת היא.

(קושיה) ורב יוסף אי הכי כל מחלוקת ואח"כ סתמא נימא אין סדר למשנה? !
וסתם ואח"כ מחלוקת היא ?!

(תירוץ) ורב הונא כי לא אמרינן אין סדר למשנה בחדא מסכתא, אבל בתרי מסכתות אמרינן שאין סדר ולכן הוצרך לפסוק.

להלן שתי לישונות כיצד רב יוסף דוחה את זאת וסובר שלא היה צריך לפסוק שזה פשוט.

1. ורב יוסף כולה דיקין חדא מסכתא היא והיינו מחלוקת ואח"כ סתם.

2. ואיבעית אימא - משום דקתני לה גבי הלכתא פסיקתא^פ, כל המשנה ידו על התחתונה וכל החוזר בו ידו על התחתונה ר"ל אותה סתם וודאי עיקר למרות שאין סדר למשנה, משום שבבא מציעא לא דיברה לעניין זה כדי לכתוב, אלא נכתב כדי ללמד הלכה פסוקה.

[עד כאן דף קב עמוד א']

הנותן מעות לשלוחו ליקח במחצית שכר ושינה

תנו רבנן הנותן מעות לשלוחו ליקח לו חטין למחצית שכר, ולקח מהם שעורין, שעורין, ולקח מהם חטין.

תניא חדא אם פחתו, פחתו לו, ואם הותירו, הותירו לו.

ותני חדא אם פחתו, פחתו לו. ואם הותירו, הותירו לאמצע והיינו שהשלוחות נעשתה. להלן שני תירוצים כיצד לחלק בין הברייתות:

א. אמר רבי יוחנן - **הא ר"מ דאמר שינוי קונה. והא רבי יהודה דאמר שינוי**

אינו קונה למרות זאת, אם פחתו, פחתו לו, שלא לעיוותיה שלחתי.

(קושיה) מתקיף לה ר' אלעזר ממאי ?

דלמא עד כאן לא קאמר ר"מ אלא במידי דחזי ליה לגופיה, כגון צמר ללבוש, אבל לסחורה, לא משום שכל דבר שיש ריווח הוא מרוצה בכך ולא שינוי הוא.

לכן הוא מיישב את הברייתות באופן אחר:

ב. **א"ר אלעזר - הא והא ר' מאיר, כאן לאכילה כאן לסחורה.**

עתה הגמרא מנסה להבין את דעת רבי יוחנן. לפי רבי יהודה, איך יתכן שכשינה אימא דהתם דאמר כל החוזר בו ידו על התחתונה לאתויי כדקתני [לענין כל החוזר בו ממקח, ולא לפועל החוזר] וי"מ דקתני לה בלשון הלכתא פסיקתא דלישנא דכל החוזר וכל המשנה משמע לפסוק הלכתא:

וכיצד זכה בעל המעות בעסק זו.

(קושיה) והא איכא עצים דמשחן שמאירין בנר אבוקה **דהנאתן וביעורן שוין** ותחול

עליהם קדושת שביעית ?!

(תירוץ) **אמר רבא סתם עצים להסקה הן עומדין** ולא להאיר לכן דינן כמו שאר העצים שלא חל עליהם מעיקרא קדושת שביעית.

נמצאנו למדים שישנם שלוש דרגות:

1. עצים סתם להסקה, אפילו דמשחן אין קדושת שביעית.

2. עלי קנים ועלי לולבים - יש דרך לאכול ולהסיק - אז תלוי בכוונתו האם להסיק או לאכילה.

3. ספיחי סטים עומדים לצביעה, וחל שביעית עליהם ואפילו להסקה אסורים. [להלן יתבאר דעת רבי יוסי שאם מתכוון להאיר ישנה קדושת שביעית].
עצים להסקה - מחלוקת רבנן ורבי יוסי

אמר רב כהנא ועצים להסקה תנאי היא האם עצים דמשחן חל שביעית עליהם-
דתניא:

להלן יבואר מחלוקת בדבר שעומד לאכילה, והיינו שהנאתו וביעורו שווה וישנו בקדושת שביעית, ומתכוון למטרה שאין הנאתו וביעורו שווה, אם מועיל כוונתו כדי שלא תחול קדושת שביעית, או לא. וה"ה במקרה הפוך, בדבר שהנאתו אחר ביעורו, כמו עצים, אם מתכוון להשתמש בדבר שהנאתו וביעורו שווה כגון עצים דמשחן, ואם תחול קדושת שביעית.

להלן מחלוקת במשתמש בפירות, כגון יין, שהנאתו וביעורו שווה ולתכלית שהנאתו אחר ביעורו, כגון יין למשרה וכביסה, שמטיל היין למים והם כלים והנאתם לאחר שלושה ימים.

א. **[רבנן] אין מוסרין פירות שביעית לא למשרה** לשרות פשתן ביין של שביעית

וגם **ולא לכבוסה - אמר קרא לאכלה, ולא למשרה - לאכלה, ולא לכבוסה.**

לכם לכם דומיא דלאכלה - במי שהנאתו וביעורו שוין, יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן - ה"ה לגבי עצים כיוון שהנאתן וביעורם אינן שווים אין קדושת שביעית עליהם.

ב. **ור' יוסי אומר נותנין פירות שביעית לתוך המשרה ולתוך הכבוסה -**

אמר קרא לכם לכל צרכיכם - למרות שהפירות עומדים לאכילה, שהנאתן וביעורם שווים, כיוון שרוצה להשתמש למשרה ולכביסה, לא חל עליהם קדושת שביעית וה"ה (לאידך גיסא) לגבי עצים למרות שעומדים להסקה היות והוא רוצה למשחא חל עליהם קדושת שביעית.

לאכלה - מיבעי ליה לכדתניא דתניא-

לאכלה, ולא למלוגמא ר"ה -

אתה אומר לאכלה ולא למלוגמא, או אינו אלא לאכלה, ולא לכבוסה?

כשהוא אומר לכם הרי כבוסה אמור, הא מה אני מקיים לאכלה ? לאכלה ולא למלוגמא.

ומה ראית לרבות הכבוסה ולהוציא את המלוגמא?

מרבה אני את הכבוסה ששוה בכל אדם, ומוציא אני את המלוגמא שאינו שוה בכל אדם אלא לחולים.

כמאן אזלא הא דתניא-

לאכלה, ולא למלוגמא - לאכלה, ולא לזילוף מזלפים יין בבית שאינו שווה בכל אלא

באדם המעונג. **לאכלה, ולא לעשות ממנה אפיקטיוזין** סם הגורם להקיא?

כמאן כר' יוסי - דאי כרבנן איכא נמי משרה וכבוסה.

[משנה] רבי יהודה - ידו על התחתונה

להלן יתבאר כיצד ההלכה במחלוקת ר"מ ורבי יהודה אם האומן קונה כשישנה.

יתב רב יוסף אחורי דרבי אבא, קמיה דרב הונא,

^פתוספות ד"ה אין סדר למשנה. דפעמים היה שונה שלא על הסדר ושמה תחילה שנה ב"מ ואחר כך ב"ק אבל ודאי אח"כ סדרן רבי על הסדר כדדייק בריש (פרק) שבועות (דף ב:) מכדי תנא ממכות קסליק כו'.

^פתוספות ד"ה גבי הלכתא פסיקתא. תימה אמאי קרי לה הלכתא פסיקתא לההיא דכל החוזר בו ידו על התחתונה הא בפרק האומנין (ב"מ דף עז:) מוקמינן לה כיחידא כרבי דוסא [לגבי

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא קב

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו
ערום עליהן (שמעריים שיתקיים
תורתו) שנאמר (משלי ח) אני
חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

מחכו עלה במערבא לר' יוחנן אליבא דר' יהודה, וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות ט?!

(דחיה) אי הכי, אפילו חטין וחטין נמי לא?!

רבי אבהו דוחה את זאת, וקושיית בני מערבה במקומה עומדת.

(תירוץ) אמר רבי אבהו שאני חטין וחטין דשליחותיה קא עביד, וכי בעל הבית דמי-

תדע, דתנן אחד המקדיש נכסיו, ואחד המעריך את עצמו, אין לו לזכר למשכנו בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן של אשתו ובניו ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן.

והוא מוכיח מצבע שצבע לשמן כיצד הם זכו בהם הרי הצבע לא ידע שבעבור אשתו ובניו הוא צובע: ואמאי? לימא הכא נמי מי הודיעו לצבע שיקנה צבעו לאשה!

אלא לאו משום, דאמרין [דשליחותיה קא עביד וכיד אשתו דמי, הכא נמי] שליחותיה קא עביד וכיד בעה"ב דמי.

רבי אבא דוחה הוכחה זו:

(דחיה) א"ר אבא לא, כל המקדיש נכסיו אין דעתו על כסות אשתו ובניו. (קושיה) מתקיף לה רבי זירא וכי דעתו של אדם על תפיליו?

ותנן המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין.

(תירוץ) א"ל אביי אין, דעתו של אדם על תפילין, המקדיש נכסיו סבר מצוה קא עבידנא, ואין דעתו של אדם על כסות אשתו ובניו משום איבה. לפי זה דחית רבי

אבא מקומה עומדת.

(קושיה) מתקיף לה רב אושעיא והלא חייבי ערכין שנו כאן, ותנן חייבי ערכין ממשכנין אותן, וכי דעתו של אדם על עצמו למשכנו אלמא לא תלוי בדעתו, וע"כ דחית

רבי אבא לא נכונה,

(תירוץ) אלא אמר רבי אבא כל המקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה להן כסות אשתו ובניו מעיקרא.

הלוקח שדה עבור חבירו

סוגיא זו מתעסקת במקרה שאדם קנה שדה ומפחד שיבוא עסיקין ויטלו ממנו וכתב בשטר המכירה שהוא קונה את זה לריש גלותא, שבזה מטיל אימא שלא ייקחו ממנו, ודנה אם הלוקח יכול לכפות את המוכר או את ריש גלותא שיכתבו שטר אחר בשמו.

תנו רבנן הלוקח שדה בשם חבירו, אין כופין אותו למכור, ואם אמר לו על מנת כופין אותו למכור.

מאי קאמר?

א. רב ששת - הלוקח שדה מחבירו בשם ריש גלותא אין כופין אותו ריש גלותא למכור, ואם אמר על מנת, כופין את ריש גלותא לחזור ולמכור.

(קושיה) אין כופין אותו ריש גלותא למכור - מכלל דמקנא קניא ליה?

לימא פליגא דבני מערבא דאמרי וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל הבית?!

(דחיה) אי משום הא לא קשיא, כגון דאודעיה לבעל שדה ואודעיה לסהדי.

(קושיה) אלא אימא סיפא על מנת כופין אותו ריש גלותא למכור - אמאי? ולימא

ריש גלותא לא יקריכו בעינא שעשיתם אותי ראש להטיל אימה ולא זילותייכו בעינא

שמכריחים אותי למכור שדה?!

[עד כאן דף קב עמוד ב]

ושליח נמי לא קנה שלא נתכוון לקנות לעצמו וחוזר המקח כמו מקח טעות אז ליכא למפרך לר' אלעזר דלא מצי לאוקמי תרוייהו כרבי יהודה דכיון דשינוי לא קני לרבי יהודה אם כן אמאי אם פחתו פחתו לו אפילו לאכילה הא כיון דקמקפיד ולא שליחותיה קעביד ואיכא למימר מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות אם כן חוזר המקח ואם כן אמאי אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו דמשמע שקונה אותו השליח:

² תוספות ד"ה אין דעתו של אדם על כסות אשתו. הלכך אין דעתו להקדיש אותן מעות שנתן לצבע שלא יחזור ויתבע מן האשה ולפי האי טעמא הוה ליה למפרך תינח הקדש דתלוי בדעתו וכיון שאין חצה להקדיש לא הוי הקדש אלא ערכין כיון שהעריך עצמו מה מועיל שאין דעתו עליהם מ"מ בע"כ נערך מכל מה שיש לו אלא משום דאית ליה פירכא אחריתי לא חש למפרך: ניתן לקבל את סיכומו 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

³ תוספות ד"ה מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות. אם נפרש דמהאי טעמא אין קונה אותו המשלח אבל לוקח דהיינו שליח קנה להו איכא למפרך נמי לר' אלעזר אמאי לא אוקי נמי הא והא כרבי יהודה כאן לאכילה כאן לסחורה והיא דקתני אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו היינו לאכילה דקפיד ולא שליחותיה קעביד הלכך לא קני להו לבעל המעות כלל משום טעמא דמי הודיעו לבעל חטין והיא דקתני אם הותירו הותירו לאמצע לסחורה דלא קפיד ושליחותיה קעביד הלכך קני להו בעל המעות ואם הותירו הותירו לאמצע ומיהו אם פחתו פחתו לו דאמר ליה לתקוני שדרתיך ולא לטוויי ומיהו אין קושיא כ"כ לר"א כמו לר' יוחנן [לר"א השאלה מדוע לא ביאר אפילו כרבי יהודה אך מ"מ תירוצו מיושב] הלכך לא פריך אלא לר' יוחנן. ואם נפרש מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות הרי בעל מעות לא קנה